

5. Тичина Т.Є. Кримінальна відповідальність за втручання в діяльність захисника : дис. ... доктора філософії : 081 «Право». Харків, 2021. 257 с.

Люшненко Софія Павлівна,
курсант ННІ № 1 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий керівник: **Ткаченко Ірина**
Михайлівна, викладач кафедри
кримінального права Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

КВАЛІФІКАЦІЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

З початком повномасштабного вторгнення правова система України піддалася кардинальним змінам, це відбулося через низку факторів, одним із яких було вчинення великої кількості кримінальних правопорушень проти власності, які становлять значну небезпеку як окремим громадянам, так і суспільству в цілому. На початку березня 2022 року в Засобах масової інформації почали з'являтися відео та статті де військові країни агресора активно здійснювали крадіжки та грабежі з будинків цивільного населення України, також підтверджувалися факти мародерства.

Вознюк А.А. зазначає, що необхідність визнання воєнного або надзвичайного стану, а також пов'язаних з ними обставин, такими, що впливають на кваліфікацію кримінального правопорушення або призначення покарання, обумовлена тим, що за їх наявності полегшується вчинення кримінально протиправного діяння, зростає ризик особи стати потерпілою, а правоохоронні органи мають обмежені ресурси для адекватного кримінально-правового реагування. Тому для правильного і належного аналізу кримінальних правопорушень проти власності в умовах зовнішньої агресії є доцільним дати визначення поняття «Воєнний стан» [1, с. 315].

Отже, згідно з Законом України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.10.2023 року № 389-VIII, воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводить в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її

територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [2].

Аналізуючи Кримінальний кодекс України, а саме Розділ VI «Кримінальні правопорушення проти власності», можна помітити, що Верховна Рада України внесла певні зміни та ухвалила Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство» від 03 березня 2022 року № 2117-IX, який посилив покарання за привласнення чужого майна на полі бою або використання трагічних обставин, бойових дій для власної наживи шляхом пограбування людей, в тому числі вбитих або поранених. Зокрема, за вчинення крадіжки, грабежу, розбою, вимагання, шахрайства або привласнення (розтрати) майна в умовах воєнного (надзвичайного) стану передбачається покарання від 5 до 15 років позбавлення волі в залежності від тяжкості скоєного злочину. Також за вчинення мародерства на полі бою особа буде покарана на строк від 5 до 10 років позбавлення волі. Тепер дані кримінальні правопорушення проти власності кваліфікуються, як тяжкий злочин. На нашу думку це зумовлено тим, що війна, загалом пов'язана з втратами будь-якого характеру. Звісно ми не можемо порівнювати людські втрати з майновими, але навіть в спокійній державній обстановці крадіжки викликали доволі обурену реакцію серед потерпілих та свідків, адже ніхто не хоче втрачати те, що любить або те, що цінує [3].

Таким чином даний закон був направлений на посилення кримінальної відповідальності за вчинення мародерства, а також злочинів проти власності в умовах воєнного або надзвичайного стану. Такі зміни сприяли зменшенню рівня злочинності в даній сфері. Так, порівнюючи криміногенну ситуацію з довоєнним 2021 роком кількість майнових злочинів зменшилася на 10%. Міністр внутрішніх справ України Ігор Клименко зазначив: «Звичайно деякі категорії злочинів – такі як викрадення автотранспорту – збільшилися. Тому що в нас тут ворог стояв і наші машини вивозив. У нас збільшилася кількість вбивств, тому що ми багато зареєстрували вбивств цивільного населення ворогом. І збільшилося в нас шахрайство, але тут в нас збільшилося й розкриття всіх злочинів» [4].

Не зміг законодавець оминати і ще одне кримінальне правопорушення проти власності, а саме шахрайство. Відповідно до Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо усунення суперечностей у караності кримінальних правопорушень» від 13.07.2023 року № 3233-IX, тепер шахрайство набуває нової кваліфікуючої обставини, а саме вчинене в умовах воєнного

(надзвичайного) стану, та вважається нетяжким злочином за яке передбачене покарання від чотирьох тисяч до восьми тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк від трьох до п'яти років. [5]

Що стосується мародерства, ми вважаємо, що потрібно виділити даний вид кримінального правопорушення, адже він хоч і посягає на майно, але все ж таки, його об'єктом є порядок несення військової служби під час ведення бойових дій. Звичайною крадіжкою дане діяння назвати неможливо, адже законодавець дає чітке визначення поняттю мародерства – діяння, пов'язане з викраденням на полі бою речей, що були у вбитих чи поранених. Відомо безліч випадків, які зафіксовані на відео, як армія агресор викрадає речі у поранених або вбитих українських бійців, а також в мирного населення, що істотно порушує, ст. 47 IV Конвенції «Про закони і звичаї війни на суходолі та додаток до неї: Положення про закони і звичаї війни на суходолі», що набрав чинності в Україні від 24.08.1991 року, де зазначено, що мародерство категорично заборонено [6].

О. Булейко суддя Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду зазначає: «Варто мати на увазі, що коло суспільних відносин, які підпадають під ознаки мародерства, є значно вужчим. Помилково називають мародерством дії осіб, які під час воєнного стану вчиняють такі кримінальні правопорушення, як крадіжка, грабїж, розбій та інші кримінальні правопорушення проти власності. Не можна ототожнювати ці суспільно небезпечні діяння» [7].

Отже, суспільна небезпечність заволодіння чужим майном в умовах воєнного стану є більшою, що відповідає посиленню кримінальної відповідальності за такі кримінальні правопорушення. Завдяки встановленим змінам, рівень вчинення кримінальних правопорушень проти власності зменшився, адже законодавство наблизилося до того рівня, яке відповідає теперішнім умовам. З огляду на вище викладене, кожен винуватий буде нести покарання у тій мірі на яку він заслуговує.

Список використаних джерел

1. Вознюк А.А. Воєнний та надзвичайний стан як обставини, що впливають на кваліфікацію кримінального правопорушення або призначення покарання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 6. С. 308 – 317.

2. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.10.2023 року № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.

3. Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство» від 03 березня 2022 року № 2117-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2117-20#Text>.

4. Портал Міністерства внутрішніх справ URL: <https://mvs.gov.ua/uk/news/pravoohoronnii-organi-vtrimali-kriminogennu-situaciiu-i-riven-zlocinnosti-zaraz-znacno-nizce-niz-buv-do-24-liutogo-2022-roku-igor-klimenko>.

5. Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо усунення суперечностей у караності кримінальних правопорушень» від 13.07.2023 року № 3233-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3233-20#Text>.

6. IV Конвенції «Про закони і звичаї війни на суходолі та додаток до неї: Положення про закони і звичаї війни на суходолі», що набрав чинності в Україні від 24.08.1991 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_222#Text.

7. О. Булейко. Не всі злочини проти власності, що вчиняються під час воєнного стану, є мародерством. Верховний Суд. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1289628/>

Мазур Марина Іванівна,

аспірант Національної академії внутрішніх справ

СУЧАСНИЙ СТАН ТА МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕВИКОНАННЯ ОБМЕЖУВАЛЬНИХ ЗАСОБІВ, ОБМЕЖУВАЛЬНИХ ПРИПИСІВ АБО НЕПРОХОДЖЕННЯ ПРОГРАМ ДЛЯ КРИВДНИКІВ

Незважаючи на стрімкий розвиток суспільства, домашнє насильство залишається однією із найпоширеніших антисоціальних негативних явищ, яке не дає повноцінно функціонувати інституту сім'ї. У свою чергу, домашнє насильство має найбільш приховану форму та часто не усвідомлюється ані постраждалими, ані особам, які вчиняють насильницькі дії, так як більшість вважає, що вирішення проблем у сім'ї силою є нормою.

Будь-яка людина, незалежно від її віку, статі, економічного положення та сімейного статусу може стати жертвою домашнього насильства. За міжнародною статистикою, переважна частина насильницьких дій спрямовується на жінок, осіб похилого віку та дітей, що негативно впливає на їх фізичний, психічний та моральний стан та на все суспільство загалом. Тому дуже важливим при цьому є питання щодо формування у кривдника нової, неагресивної психологічної моделі поведінки у приватних стосунках, відповідального ставлення до своїх вчинків та їх наслідків, у тому числі до виховання дітей, на викорінення дискримінаційних уявлень про соціальні ролі та обов'язки жінок і чоловіків.